MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tal-11 ta' Mejju, 2005

Citazzjoni Numru. 222/2004

A

vs.

B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 8 ta’ Lulju 2004 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attur A twieled nhar l-Erbgha, disgha u ghoxrin ta’ Gunju tal-elf disa’ mija sitta u sittin (29.06.1966), u llum ghandu tmienja u tlettin (38) sena, iben Giuseppe Grixti u Salvina Grixti, jahdem mal-Qawwiet Armati ta’ Malta u ghandu n-numru tal-karta ta’ l-identita’ (0310866M);

Illi l-konvenuta B gja’ B twieldet fil-Pieta nhar l-Erbgha, tnejn ta’ Jannar, tal-elf disa’ mija erbgha u sebghin

(02.01.1974), bint Tarcisio Grech u Josephine Grech nee' Camilleri, u llum ghandha tlettin sena u nofs (30);

Illi allegatament il-kotendenti partijiet inghaqdu fiz-zwieg fil-Parrocca ta' Marija Bambina gewwa l-Isla nhar is-Sibt, hmistax ta' Mrazu, tas-sena elfejn u tlieta (15.03.2003) u dana skond ma jindika l-anness Dok. "Alpha 1", li huwa estratt veru mill-att taz-zwieg numru 235/2003, kif rilaxxat mir-Registru Pubbliku tal-Belt Valletta;

Illi bejn il-kontendenti partijiet gja hemm kawza ta' separazzjoni ghaddejja citazzjoni numru 20/2004RCP fl-ismijiet **"B vs A"**, li hija differita' ghal nhar il-Hamis, tmintax ta' Novembru, tas-sena elfejn u erbgha (18.11.2004), u li fil-frattemp hemm appuntat il-Perit Legali l-Avukat Joseph R. Sammut li qieghed jisma l-provi konnessi ma' dik il-kawza;

Illi l-attur f' din il-kawza odjerna jaghmel referenza ghad-Dikjarazzjoni Guramentata tieghu nhar it-Tnejn, erbgha u ghoxrin ta' Mejju tas-sena elfejn u erbgha (24.05.2004), u fejn ifisser b' mod mill-aktar dettaljat illi dan iz-zwieg effettivament qatt ma kien, u diga' f' jum it-Tnejn, erbgha u ghoxrin ta' Mejju tas-sena elfejn u erbgha (24.05.2004), is-Sur Grixti wera l-intenzzjoni tieghu li hu kien fi hsiebu li jintavola l-kawza ghall-annullabilita' ghal dan iz-zwieg tieghu;

Illi qed tigi annessa kopja tan-Nota ta' l-Eccezzjonijiet u Kontro-Talba fic-citazzjoni numru 20/04RCP fl-ismijiet **"B vs A"** biex dina l-Onorabbli Qorti jkollha taghrif mill-aktar aggornat dwar kemm ta' bilhaqq hemm ragunijiet legalment fondati li dan iz-zwieg jigi dikjarat null u nvalidu, ineffettiv u mhux enforzabbli skond il-ligi;

Illi din il-kopja tan-Nota ta' l-Eccezzjonijiet u Kontro-Talba qed tigi hawn annessa u mmarkata fl-elenku tad-dokument bhala Dok. "ALPHA 2";

Illi jirrizulta effettivament illi l-attur u l-konvenuta wara li allegaament izzewgu, huma marru joqghodu ma' omm il-konvenuta gewwa z-Zejtun fil-fond 127, St. Mary Street,

Zejtun, ma damux jghixu flimkien ghall-aktar minn xahar u nofs, l-aktar l-aktar xahrejn, fejn imbaghad il-partijiet infirdu bhala stat ta' fatt u fejn l-attur rega' mar jghix ma' ommu l-Isla u l-konvenuta baqghet tghix m' ommha z-Zejtun, u qatt minn dak iz-zmien ma rega' kellhom rapport flimkien u kien ricentament li l-konvenuta intavolat il-kawza taghha ta' separazzjoni li ghaliha l-attur wiegeb b' din il-kawza wara li ddikjara anke fl-istess citazzjoni numru 20/04RCP li effettivament hemm fatti li ma jistghux jigu kkontestati li dan iz-zwieg huwa null u nvalidu u ghalhekk ma hijiex legalement kwistjoni din li jista' jkun hemm xi firda legali billi effettivament dan iz-zwieg qatt ma kien u ghalhekk qed tigi pprezentata l-kawza odjerna;

Illi ghar-ragunijiet li qieghdin jirrizultaw kemm fic-citazzjoni numru 20/04RCP u kemm fid-dikjarazzjoni guramentata f' din ic-citazzjoni odjerna, hemm bazi li dan iz-zwieg jigi dikjarat null fid-dawl ta' **Artikolu 19, subartikolu 1, tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, u partikolarment paragrafi **(b), (c), (d), (f) u (g)**, u dan kif jirrizulta fil-mori ta' din il-kawza;

Illi mir-relazzjonijiet intimi tal-kontendenti partijiet fil-ftit gimghat li ghexu taht l-istess saqaf fir-residenza ta' omm il-konvenuta ma kienx hemm tnissil tal-ebda wild u illi allur mir-relazzjonijiet ta' bejn il-partijiet kontendenti ma hemm l-ebda tfal;

Illi l-istess attur talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg li jgib in-numru tal-iskrizzjoni 235/2003 fir-Registru pubbliku ta' Matla gewwa l-Belt Valletta li sehh fil-Parrocca ta' Maria Bambina gewwa l-Isla – Malta, nhar is-Sibt, hmistax (15) ta' Marzu 2003, bejn il-kontendenti partijiet A u B , huwa null u nvalidu, ineffettiv u mhux enforzabbli a bazi tal-**Artikolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

2. Tiddikjara u tiddeciedi li l-allegat zwieg bejn il-kontendenti partijiet huwa null u nvalidu a bazi ta' l-**Artikolu 19, subartikolu 1, paragrafi (b), (c), (d), (f) u**

(g) jew ghal xi wahda jew aktar minn dawn ir-ragunijiet legali kif imsemmija fl-indikat **Artikolu 19 tal-Att dwar iz-Zwieg tal-Ligijiet ta' Malta**;

3. Tinnomina kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-konvenuta fl-eventwali assenza jew kontumacja tal-istess konvenuta sabiex bl-ebda mod ma jigi mpedut il-progress f' din il-kawza odjerna;

4. Tghati dawk il-provvedimenti kollha li din il-Qorti jidhirilha xieraq u gust li tordna fic-cirkostanzi biex l-objettiv tat-talbiet attrici f' din il-kawza odjerna jigu legalment milhuqa;

Bl-ispejjez kollha, gudizzjarji w extra gudizzjarji, kontra l-konvenuta jew l-eventwali rapprezentanti taghha fil-kaz ta' kontumacja, li minn issa jigu ngunti nsubizzjoni;

B' riserva ghal kwalsiasi azzjoni ghad-danni sofferti mill-attur kontra l-konvenuta minhabba l-mertu tat-talbiet attrici f' din ic-citazzjoni odjerna.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attrici, il-lista tax-xhieda u l-elenku tad-dokumenti minn fol. 5 sa 13 tal-process.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat id-digriet datat 10 ta' Awissu 2004, a fol 50, fejn il-Qorti pprefiggiet lill-partijiet tlettin (30) gurnata sabiex jipprezentaw il-provi kollha li jistghu permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat il-verbal datat 19 ta' Jannar 2005, fejn il-partijiet iddikjaraw li ma kellhomx provi izjed. Il-Qorti tat il-fakolta' lill-konvenuta li tipprezenta nota ta' osservazzjonijiet bil-visto / notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollu l-istess terminu ghal nota responsiva. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 ta' April 2005.

Rat il-verbal datat 28 ta' April 2005, fejn il-kawza giet differita ghall-istess skop tal-verbal precedenti ghall-5 ta' Mejju 2005.

Rat il-verbal datat 5 ta' Mejju 2005, fejn il-kawza giet differita ghall-istess skop tal-verbal precedenti ghall-11 ta' Mejju 2005.

Rat li l-konvenuta *nonostante* li notifikata ma ppreznetat l-ebda nota tal-eccezzjonijiet u ghalhekk baqghat kontumaci.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attur qed jitlob li z-zwieg celebrat fil-15 ta' Marzu 2003 jigi dikjarat null u bla effett *ai termini* tas-**sub-incizi (b), (c), (d), (f) u (g) tal-Artikolu 19 (1) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**. Illi *nonstante* li ma sartix opposizzjoni ghall-annullament ta' dan iz-zwieg *da parte* tal-konvenut, xorta din il-Qorti ghandha tezamina jekk it-talba attrici hijiex legalment fondata, u dan ghaliex l-istatut taz-zwieg huwa l-bazi li fuqu hija mibnija s-socjeta' nostrali.

Illi **l-artikolu 19 (1) (b), (c), (d), (f) u (g) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:-

Artikolu 19 (1*)* *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

b. "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun eskluz minhabba zball fuq l-identita` tal-parti l-ohra."

(c) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga";

(d) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali

taghha, jew b'anolomija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".

(f) "jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

"(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur".

- **<u>L-ARTIKOLU 19(1) (B):</u>**

Illi l-izball jikkonsisti f'gudizzju falz dwar xi haga jew xi hadd u kwindi jista' jigi kkunsidrat bhala difett tal-intellett. Il-persuna fl-izball ma tkunx nieqsa mill-gharfien shih izda jkollha gharfien zbaljat dwar il-persuna jew l-oggett. Dik il-persuna, mbaghad taghmel gudizzju jew tifformula opinjoni bbazata fuq dak illi li zbaljatament tkun qed tippercepixxi.

Il-**"*Castano'*"** jaghti s-segwenti definizzjoni dwar zball fil-ktieb tieghu: **"Il Sacramento del Matrimonio"**:-

"*L'errore infatti e' un atto del'intelletto che consiste in un 'iudicium falsum', gudizio che ha come causa una falsa 'rei apprehensio'. Come abbiamo detto ripetutamente, la volonta' – facolta' che consente – non si muove se l'intelletto non le presenta un oggetto che attiri la sua appetibbilita'. Ma l'intelletto, proprio a causa del 'iudicium falsum (errore), presenta alla volonta' un oggetto falso distorto, un oggetto cioe` che non corrisponde alla veB'. E' per questo che la volonta' viene erroneamente indotta ad emettere un consenso che non risponde alla realta' e quindi il vero consenso viene a mancare"*.

Illi huwa minhabba f'din ir-raguni illi l-izball jitqies bhala vizzju tal-kunens u dan ghaliex dak il-kunsens ikun qed jigi moghti taht gudizzju falz li l-persuna li tkun qieghda taghtih tkun ghamlet fuq il-parti l-ohra fiz-zwieg. L-izball *inoltre* irid ikun tali illi min-natura tieghu ifixxkel serjament

il-hajja mizzewga bejn il-partijiet. Jekk il-persuna fi zball, wara l-gharfien ta' dak l-izball thoss illi l-hajja matrimonjali taghha ma hijiex imfixkla b'dan l-gharfien allura l-kunsens matrimonjali minnha moghti jkun wiehed validu u dan peress illi l-volonta' tieghu jew taghha ma tkunx giet effettwata b'dak il-gudizzju falz li jkun sar. Fil-fatt fil-ligi kanonika, ssir distinzjoni bejn zball fuq il-persuna u zball rigward xi kwalita' tal-persuna, liema kwalita' trid tkun "*directly and principally intended*", u cioe` li fil-mument taz-zwieg, il-kunsens matrimonjali jkun qed jigi marbut ma' dik il-kwalita' fil-parti l-ohra, li jekk tkun nieqsa allura ggib in-nullita' ta' dak iz-zwieg minhabba vizzju tal-kunsens.

- **<u>L-ARTIKOLU 19(1) (C):</u>**

Illi l-kaz u t-talbiet attrici ser jigu issa ezaminati fuq il-premessa bbazata fuq id-dispozizzjonijiet tal**-artikolu 19(1) (c) tal-Kap 255** u cjoe' jekk il-kunsens ta' wiehed mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-**artikolu 19 (1) (c)** jghid li zwieg ikun null *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga"*. Dina d-dispozizzjoni hi kwazi identika fil-formulazzjoni taghha ghall-**Canone 1098 tal-Kodici ta' Dritt Kanoniku** vigenti u hu evidenti li d-dispozizzjoni fil-ligi taghna giet ispirata mill-istudji preparatorji u mill-abbozzi tal-Kodici Kanoniku gja' ezistenti fl-1981, cjoe' qabel ma l-imsemmi Kodici gie effettivament promulgat. Kif din il-Qorti kellha okkazjoni li tikkummenta fis-sentenza taghha tal-4 ta' Novembru 1994 fil-kawza fl-ismijiet **"Angela Spiteri xebba Selvaggi vs Joseph Spiteri"**, l-**artikolu 23 tal-Kap. 255** ma huwiex ta' ostakolu li ssir referenza ghad-dottrina u l-gurisprudenza kanonika bhala fonti ta', u ghajnuna ghall-interpretazzjoni tad-dispozizzjoni in ezami, u dan bhalma l-fatt li ligijiet ta' pajjizi ohra ma humiex parti mill-ligi ta' pajjizna ma hux ta' ostakolu li ssir referenza ghal dawk il-ligijiet u ghall-gurisprudenza ta' dawk il-pajjizi ghall-finijiet ta' nterpretazzjoni tal-ligi domestika.

Illi l-qerq ravvizat fid-dispozizzjoni tal-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap. 255** jincidi direttament fuq l-intellett ta' xi wahda mill-partijiet fiz-zwieg u ndirettament fuq il-volonta' tal-persuna ngannata. F'din id-dispozizzjoni, ghalhekk, dak li jintlaqat direttament mhux il-kunsens, izda l-intellett. Kif jispjega l-gurista ***Jose' Castano***:-

"Il dolo causa direttamente errore nell'intelletto del paziente, il quale ex errore consente. Con la particella ex vogliamo significare l'immediata causalita' dell' errore sul consenso. L'atto di consentire pero' e' atto entittivamente di volonta". ***(Il Sacremento del Matrimonio, Roma, 1992, p. 357)***. Dan il-qerq jista' jigi kemm minn wahda mill-partijiet fiz-zwieg kif ukoll minn terza persuna. *"In definittiva, quello che conta e che il dolus abbia influsso nel consenso, cioe' che il consenso matrimoniale provenga dall' errore doloso, senza il quale il consenso non sarebbe mai stato espresso"* (op. cit. P. 358).

Illi biex tissussisti s-sitwazzjoni ravvizata fil-paragrafu in dizamina jridu jikkonkorru erba' affarijiet:-

i) il-qerq perpetrat bil-hsieb li wiehed jikseb il-kunsens tal-parti;

ii) li l-qerq ikun incida fuq il-kunsens tal-parti;

iii) li l-qerq ikun jirrigwarda xi kwalita' tal-parti l-ohra; u

iv) li din il-kwalita' tkun tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

- **L-ARTIKOLU 19(1) (D):**

Illi l-attrici ssemmi wkoll l-**artikolu 19 (1) (d)** li jipprovdi li zwieg ikun null jekk *"vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg"*.

Illi b'difett serju ta' diskrezzjoni, il-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmatuB' li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. Li kieku l-legislatur irrikjeda matuB' shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita' ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg.

Illi kif jispjega ***Bersini***, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"la piena avvertenza e il deliberato consenso….La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la matuB' di giudizio e la matuB' affettiva…. La matuB' di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all'atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri cognugali che ne derivano proiettati nel futuro. La matuB' affettiva comporta generalmente quella adequata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita' che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volonta' e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi' una mancanza di consenso libero (immatuB' affettiva) e ponderato (immatuB' di giudizio)" ***(Bersini. F.,*** **Il Diritto Canonico Matrimoniale (Torino, 1994)**, p. 97.)

Illi l-istess awtur ikompli jispjega li *"e necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazzione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia,*

ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita' intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o ad dirittura mancante, si dovra' ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio. "……..se il soggetto non e' in grado di superare (i) condizionamenti interiori, allora si dira' che la scelta di lui non e stata libera; In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe' col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa' coniugale, sia nei rigwardi dell' altra parte sia nei rigwardi della parole" ***(Pompedda, MF.,*** **Incapacita' di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento (Bologna, 1991)**, pp. 231, 233).

Illi l-awtur ***Viladrich*** jispjega li:-

"The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" **(*Viladrich, P.J.*, Matrimonial Consent in Code of Cannon Law Annotated (Montreal, 1993*)***, *p. 686).*

- **<u>L-ARTIKOLU 19(1) (F):</u>**

Illi l-**artikolu 19 (1) (f)** wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) **u "Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri"** (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta’ dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta’ xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi tal-istess portata hija s-sentenza **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) 1 ta’ Frar 2001); **“Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi”** (P.A. (NA) 20 ta’ Gunju 2000); **“Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim”** (P.A. (NA) 31 ta’ Mejju 2000); **“Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000) u **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002 Cit Nru 793/01/RCP), u **“Joseph Mizzi vs Pauline Mizzi”** (P.A. (RCP) 1 t’Ottubru 2002 Cit Nru 50/02/RCP).

- **L-ARTIKOLU 19(1) (G).**

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g)** jinghad skond ***J. Edward Hudson*** *“a condition could either be suspensive or resulutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. “I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you”* (**“Handbook II for Marriage Nullity Cases”** pg. 107).

Illi fil-fatt dan l-artikolu jitkellem dwar persuna, li ghalkemm mhux interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta’ rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg. Ghalhekk, apparti interdizzjoni jew mard mentali, dan l-artikolu jinkludi wkoll stat mentali temporanju li jaghmilha mpossibbli ghal persuna li jaghti kunsens validu. Ezempju ta’ dan hu jekk persuna tkun taht l-effett tax-xorb, tad-droga, jew ta’ dipressjoni.

Illi ***John R. Keating***, fil-ktieb tieghu **"The Bearing of Mental Impairment on the Validity of Marriage. An Analysis of Rotal Jurisprudence"** f'pagna 104 jaghti dan l-ezempju:-

"Let us take the case of the man who has determined to marry a certain girl but to carry him through the ordeal, gets drunk and expresses consent in such a state. The marriage, if it is null, is null not because of insufficient internal will, but because the act of manifestation was not a human act, a juridical act, an act capable of juridically signifying a virtually persevering internal will."

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI PRODOTTI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu fil-15 ta' Marzu 2003 meta l-attur kellu 37 sena u l-konvenuta kellha 29 sena u minn dak li jirrizulta mill-atti processwali jirrizulta li in veB' l-partijiet ghexu flimkien biss cirka xahrejn jew xahar u nofs u dan meta marru jghixu ghand omm il-konvenuta.

Illi mill-affidavit ta' l-attur jirrizulta li l-partijiet kienu ilhom jafu lil xulxin tlett (3) snin qabel ma' zzewgu u l-impressjoni li ta l-attur kien li huma zzewgu minhabba li l-attrici hasset li kienet avvanzat fl-eta' u wasal il-hin ghaliha li tizzewweg. Jidher li l-attur accetta biss ghaliex hekk qatlu l-konvenuta ghaliex fi kliemu ghalih kien xorta. Fil-fatt jidher li ta l-iktar attenzjoni ghal l-atti ta' intimita' li kellu mal-konvenuta qabel iz-zwieg, li jiddiskrivi li kienu tajbin, izda li wara z-zwieg huwa jsostni li l-konvenuta kienet iccahdu mill-att taz-zwieg. Jidher li kontra l-attur hemm alleggazzjonijiet ta' vjolenza fid-dar, ghalkemm dan jirrizulta minn atti ohra ta' kawza bejn il-partijiet li gew esebiti wkoll f' din il-kawza.

Illi minn dak kollu li rat din il-Qorti thoss li l-fatt li l-partijiet marru jghixu ma' omm l-attrici u dan minkejja l-fatt li kienu ilhom jafu lil xulxin tlett snin, turi li ma kienx hemm preparamenti serji ghaz-zwieg. Dan huwa kkonfermat mill-fatt li l-istess partijiet damu jghixu flimkien biss xahrejn jew xahar u nofs, u skond l-attur huwa ma felahx izjed l-

attitudni tal-konvenuta u ta' ommha, u jiddiskrivi x' kien qed jahseb u x' kien qed jghid li qed jara, ghalkemm ma hemm xejn li huwa sostanzjat. Jidher pero' li fil-fatt fit-12 ta' Settembru 2003 il-konvenuta kienet diga' bdiet proceduri ta' separazzjoni u hawn jidher car li l-ebda wahda mill-partijiet ma' kellha impenn serju ghall-hajja mizzewga, ahseb u ara kemm xi parti minnhom fehmet l-elementi essenzjali taz-zwieg u l-obbligi u d-doveri naxxenti mill-istess.

Illi fil-fatt mill-provi prodotti jidher car li l-ebda parti ma' kellha diskrezzjoni necessarja sabiex taghti l-kunsens taghha ghal l-unjoni ta' dan it-tip intiza lit kun idissolubbli u permanenti – anzi jidher li t-tnejn dahlu ghal dain ir-relazzjoni qishom qed jiehdu tazza te' – u jidher li lanqas fuq l-affarijiet materjali ma' kien hemm xi forma ta' ftehim jew preparamenti, wisq inqas fuq materji ta' natura spirtiwali w emozjonali – ghalhekk ma' hija ta' ebda sorpriza li jidher li l-partijiet lanqas issaportwe lil xulxin iktar minn ftit gimghat u kulhadd mar lura ghall-hajja li kellu jew kellha qabel dan s-suppost zwieg azzardat.

Illi certament jirrizulta li l-kuncett ta' *"consortium vitae"* mhux biss kien ghal kollox assenti minn mod kif agixxew il-partijiet, izda dan lanqas jidher li kien konsiderazzjoni fl-ghazla taghhom sabiex jizzewgu, u fil-fatt id-decizjoni taz-zwieg jidher li ttiehdet mill-konvenuta ghat-tnejn, bl-attur biss jaccetta dak li qalet u ssugeriet lill-konvenuta, sabiex donnu ma' jiehu u lanqas jassumi responsabilita' ta' xejn – kif fil-fatt jidher li qed jaghmel f' din il-kawza. Jidher ovvju li lanqas illum l-istess attur ma' huwa konxju ta' dak li huma l-obbligi ta' ragel mizzewweg, li jmorru hafna lil hinm mill-konsiderazzjoni jekk jsirx l-att taz-zwieg jew le. Minn dak li jirrizulta minn dawn l-atti processwali ma jirrizultax li l-konvenuta kellha xi percezzjoni ahjar tas-sinifikat ta' l-ghaqda taz-zwieg, ghaliex mill-provi prodotti jidher li dak li wassal lill-attrici tiddeciedi u tikkonvinci lill-attur li kien wasal iz-zmien li tizzewweg kien biss l-eta' taghha u xejn izjed.

Illi ghalhekk din il-Qorti thoss li ghandha tilqa' l-ewwel zewg talbiet attrici, b' dan li l-kunsens tal-partijiet ghandu

jigi ddikjarat li kien vizzjat abbazi ta' l-**Artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenuta, u filwaqt li tichad it-tielet u r-raba' talba attrici *stante* li huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u fid-dawl tal-provi f' din il-kawza gew proposti nutilment, **tilqa' l-ewwel u tieni talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg li jgib in-numru tal-iskrizzjoni 235/2003 fir-Registru pubbliku ta' Matla gewwa l-Belt Valletta li sehh fil-Parrocca ta' Maria Bambina gewwa l-Isla – Malta, nhar is-Sibt, hmistax (15) ta' Marzu 2003, bejn il-kontendenti partijiet A u B, huwa null u nvalidu, ineffettiv u mhux enforzabbli a bazi tal-**Artikolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**;

2. Tiddikjara u tiddeciedi li l-allegat zwieg bejn il-kontendenti partijiet huwa null u nvalidu a bazi ta' l-**Artikolu 19, subartikolu 1, paragrafi (d) tal-Att dwar iz-Zwieg tal-Ligijiet ta' Malta** u dan peress li l-kunsens ta' kull parti kien hekk vizzjat;

3. Tichad it-tielet talba ghaliex ma hemmx htiega taghha;

4. Tichad din it-talba *stante* li abbazi tal-provi prodotti din it-talba saret inutilment;

Bl-ispejjez kollha jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------